

Hulevesitulvariskien alustava arviointi

Teknisten palveluiden lautakunta 29.01.2019 § 9

Valmistelija: kuntatekniikan päällikkö Karoliina Mustonen

Laki (620/2010) ja asetus (659/2010) tulvariskien hallinnasta tulivat voimaan kesällä 2010. Lain mukaan kunnat vastaavat hulevesitulvariskien hallinnan suunnittelusta. Vesistö- ja merenrannikkotulvien osalta suunnitteluvastuu on ELY-keskuksilla. Tulvariskien hallintaa koskevalla lainsäädännöllä pyritään vähentämään tulvariskejä, ehkäisemään ja lieventämään tulvista aiheutuvia vahingollisia seurauksia sekä edistämään tulviin varautumista.

Hulevesitulvalla tarkoitetaan taajaan rakennetulla alueella maanpinnalle tai muille vastaaville pinnoille kertyvää sade- ja sulamisvettä. Taajaan rakennetulla alueella tarkoitetaan esimerkiksi asemakaavoitettuja alueita, suunnittelutarvealueita sekä muita erillisiä tiiviin rakentamisen asutusalueita. Hulevesitulvat ovat yleensä nopeasti alkavia, lyhytkestoisia ja melko paikallisia. Hulevesitulvien alustavassa arvioinnissa otetaan huomioon rankkasateista aiheutuvat tulvat rakennetuille alueille sekä vesistöä pienempien uomien (noro tai oja, jonka valuma-alue on alle 10 km²) tulviminen.

Kunnan on tehtävä hulevesitulvariskien alustava arviointi ja tällä perusteella nimetä merkittävät hulevesitulvariskialueet tai todeta, ettei kunnassa ole tällaisia alueita. Arviointi tehdään kuuden vuoden välein. Toisella arviointikierroksella kuntien tuli nimetä mahdolliset merkittävät hulevesitulvariskialueet 22.12.2018 mennessä (Kuntaliiton jakelukirje 1/2018). Kuntien tuli tarkistaa ensimmäisellä suunnittelukierroksella vuonna 2011 tekemänsä hulevesitulvariskien alustava arviointi tai tehdä sellainen, mikäli arviointia ei ollut aikaisemmin tehty. Jos kunta nimeää merkittäviä hulevesitulvariskialueita, on niille laadittava tulvavaara- ja tulvariskikartat 22.12.2019 mennessä ja tulvariskien hallintasuunnitelmat 22.12.2019 mennessä.

Lain tulvariskien hallinnasta (620/2010) mukaan tulvariskin merkittävyyttä arvioitaessa otetaan huomioon tulvan todennäköisyys sekä seuraavat tulvasta mahdollisesti aiheutuvat vahingolliset seuraukset:

1. vahingollinen seuraus ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle;
2. välttämättömyyspalvelun, kuten vesihuollon, energihuollon, tietoliikenteen, tieliikenteen tai muun vastaavan toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
3. yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja turvaavan taloudellisen toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
4. pitkäkestoinen tai laaja-alainen vahingollinen seuraus ympäristölle; tai
5. korjaamaton vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle.

Lisäksi otetaan huomioon paikalliset olosuhteet.

Hulevesitulvariskien alustava arviointi tehdään toteutuneista tulvista sekä ilmaston ja vesiolosuhteiden kehittymisestä saatavissa olevien tietojen perusteella. Hulevesitulvariskien kartoituksessa ja arvioinnissa on käytetty kaupungin omien selvitysten lisäksi tausta-aineistona Suomen ympäristökeskuksen laatimaa alustavaa hulevesitulvakarttaa, joka perustuu pintavaluntamalliin (sadetapahtuman aiheuttama pintavalunta 2x2m resoluutiolla).

Ylivieskan kaupungissa ei ole viimeisen kuuden vuoden aikana tapahtunut sellaisia hulevesitulvia, joista voitaisiin arvioida aiheutuneen edellä kohdissa 1.-5. mainittuja vahingollisia seurauksia. Aikaisemmat rankkasateista aiheutuneet tulvat ovat aiheuttaneet yksittäisiä kiinteistöjä uhanneita tulvatilanteita pääasiassa Katajaojan ja Salmelanojan valuma-alueilla. Tulvaongelmien syntyä vastaisuudessa on ehkäisty uomien perkauksilla. Katajaoja on puhdistettu Kalojoesta Ouluntielle ja Salmelanoja oheisen liitekartan mukaisesti. Lisäksi Salmelanojan putkituksia on kehitetty ja tehty uusi ohitusuoma Malerin kohdalle Joutsentieltä Savontien suuntaan.

Katajaojan ja Salmelanojan uusin tulvakartoitus taajama-alueiden osalta valmistui perkausten jälkeen vuonna 2017. Siinä tarkasteltiin vesistötulvan lisäksi myös rankkasateista aiheutuvan tulvan suuruutta ilmastomuutos huomioiden. Harvinainen tulva voi poistaa käytöstä esimerkiksi Savontien kevyen liikenteen alikulun Centrian kohdalla, mutta ei todennäköisesti aiheuta edellä kohdissa 1.-5. mainittuja vahingollisia seurauksia.

Yksittäisiä varsinaisia hulevesitulvatilanteita (taajaan rakennetulla alueella maanpinnalle tai muille vastaaville pinnoille kertynyt sade- tai sulamisvesi) on tunnistettu teollisuusalueilla ja alikuluissa (esim. Ratakadun Savontien alitus), ja niitä on pyritty korjaamaan parantamalla veden poistumista pihoilta ja pienistä ojista.

Maankäyttö on jatkossa tehostumassa ja rakentaminen jatkuu, mikä lisää hulevesitulvien riskiä Ylivieskassa. Tähän on varauduttu mm. laatimalla selvitys Katajaojan ja Salmelanojan valuma-alueiden hulevesien hallinnasta (valmistui v. 2018). Siinä huomioidaan myös tulevia hulevesien hallinnan tarpeita uusilla kaavoitettavilla alueilla sekä esitetään mahdollisuuksia viivyttää hulevesiä valuma-alueella. Savarin alueen hulevesitarkastelu on valmistunut jo aikaisemmin.

Oheismateriaalia

Kuntatekniikan päällikkö: Lautakunta päättää, että tehdyn arvioinnin perusteella ei nimetä merkittäviä hulevesitulvariskialueita Ylivieskan kaupungin alueella. Lautakunta asettaa arvioinnin nähtäville. Päätös toimitetaan tiedoksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

TEKNINEN JOHTAJA: Lautakunta hyväksyy kuntatekniikan päällikön esityksen.

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA: Hyväksyttiin.

Asiantuntijana kuultiin kuntatekniikan päällikkö Karoliina Mustosta.